

ARBORICIDÜNK A GARLON 3 A

TAKÁCS ISTVÁN

Az erdészeti növényvédelemmel foglalkozók a megmondható, hogy a 2, 4, 5 T izoamilészter hatóanyagú Tormona 100, illetve a Trifloxin 100 milyen nagy segítséget jelentettek a fajokcsérés erdőrészek nem kívánatos sarjainak megsemmisítésében. Sajnos régóta ismeretes e szerek környezetszennyező, karcinogen és teratogén hatása is. A MÉM Növényvédelmi és Agrokémiai Főosztályának korlátozó rendeletei is ezért jelentek meg.

Mivel hatékony arboricid nélkül az erdőgazdálkodók ma már nem tudják megoldani a nem kívánatos sarjak irtását, többéves kísérlet után a Garlon 3 A kísérleti engedélyezése történt. (Eng. szám 8.467/1983. MÉM Ért. 1983. VIII. 10. szám)

A Garlon 3 A a DOW—Chemical Company USA terméke. Hatóanyaga: 36⁰/₀-os 3.5.6 triclór—2—piridiniloxiecetsav, közhasználati nevén: triclop pyr. Anélkül, hogy a szer kémiai és fizikai tulajdonságait teljes részletességgel ismertetném, néhány fontos jellemzője:

- a környezetre és a humánusra veszélytelen
- vízzel keverhető, használatához nem kell gázolaj,
- nincsen gőzteniós hatása,
- hatóanyaga két évig stabil, megfagyás után felolvasztva sem veszít hatásából,
- nem korrodál,
- LD—50 értéke 2830 mg/kg

Az engedély okirat 3. pontját, a felhasználásra vonatkozó szövegét idézem és a következőkkel egészítem ki: „Felhasználható: kizárólag mezőgazdaságilag nem művelt területeken, erdészetekben (kivágott farönkök kezelésére, illetve 3—6 liter/ha mennyiségben bokrok, cserjék irtására. A frissen vágott fatörzs felületét Garlon 3 A és víz 1:1 arányú keverékével kell bekenni vagy hidraulikus cseppképzésű permetezőgéppel, durva cseppek formájában bepermetezni. 20 cm-nél vastagabb tuskóknál elég a külső 5 cm-es gyűrű kezelése. A cserjék, bokrok irtására a növényzet intenzív növekedésének időpontjában használható fel.”

Kiegészítem: az erdőgazdálkodásban felhasználható:

- 1.) Kivágott fák tuskósarjainak — preventív — irtására, kenéssel vagy permetezéssel.
- 2.) Üres vágásterületeken a már kihajtott valamennyi lombos fafajunk feltört tuskó- és gyökérsarjainak, valamint a cserjék sarjainak totális megsemmisítésére (4—6 l/ha).
- 3.) Fenyőfélékben — VF kivételével — szelektív sarjirtásra, pont vagy overál permetezéssel (2—4 l/ha).

Kísérleteink során a felsoroltakat mind elvégeztük, de csak az 1. pontbani munkáról számolok be, azért, mert a 2. és a 3. pont alatti munkákat hazai készítményekkel — glifosat hatóanyagúakkal — sikeresen megoldhatjuk, a mun-

kák elvégzéséhez nem szükséges az importból nehezen, nagyon korlátozott mennyiségben beszerezhető Garlon 3 A.

A tuskósarjak preventív irtása

A nem kívánatos fák, fafajcserés, valamint az akác esetében a sarjaztatásra kijelölt erdőrészekben a nem kívánatos tuskósarjak megsemmisítése a jelenlegi munkaerőhiányos időszakban egyre nehezebb, mondhatni megoldhatatlan feladatot jelent az erdőművelőknek. Éppen e munkát, a többszöri sarjleverést helyettesítettük a 2,4,5 T hatóanyagú szerek 4—6%-os gázolajos keverékének alkalmazásával, amikor is a levágott tuskók felületeit a keverékkel kentük vagy permeteztük.

Ismert tény, hogy az így kemizált, eredményes — 95—100%-os — tuskósarjirtást csak akkor értük el, ha a fűrészelést követően azonnal, de legkésőbb 24 órán belül elvégeztük a tuskófelületek kezelését. Ezt a gyakorlatban számos tényező akadályozta:

- 1.) Télen a +4°C alatti hőmérséklet esetén a Trifenoxin + gázolaj keveréke megdermedt, alkalmazhatatlanná vált.
- 2.) Nyáron, magas hőmérsékleten — már 20°C felett — a gőzteniós hatása miatt mezőgazdasági kultúrák közelében, szőlők vagy a fiatalosok mellett nem használhattuk, fokozott mértékű környezetszennyezése miatt.
- 3.) A magas hőmérsékleten nemcsak a környezet növényeire volt veszélyes, hanem a kivitelezést, a munkát végző egyénre és a közelben tartózkodókra is. A késve elvégzett tuskókezelések eredménye ismert, sok esetben a 60—70%-os sarjirtást már jó eredménynek tartottuk. A Garlon 3 A alkalmazása során úgyszólván nincsen akadályozó tényező, azért mert:

- 1.) Fagypont közelében nem dermed meg, kenhető és permetezhető. Hatóanyaga nem veszít hatásából, abban az esetben sem, ha a keverék megfagy. Felolvasztva a keverék kenhető és permetezhető az aznap ledöntött tuskók felületére.
- 2.) Nyáron a legmagasabb nappali felmelegedés esetén sem káros a közvetlen szomszédos növényzetre és a humánusra sem. Nincsen gőzteniós hatása.
- 3.) A szer 5—10%-os vizes oldata, a fadöntést, a fűrészelést követő 40. és 50. napon végzett kezelés esetén is 95—100%-os sarjirtást biztosít. (A Garlon 3 A és a víz 1:5 és az 1:1 arányú, azaz a 20, és az 50%-os koncentrációja mindig 100%-os tuskó- és gyökérsarjirtást eredményezett.)
- 4.) Az elkésve végzett kezelések — kihajtott sarjak esetén, a pontkezelések — 5—10%-os koncentrációban is 100%-os eredményt biztosítanak. (Pontkezelés a gyökérsarjakra irányítva!)

Az engedély okirat a Garlon 3 A és a víz 1:1 arányú keverékét rögzíti. Végzett munkáink, az elért jó eredmények alapján — és gazdasági megfontolásból — az 5—10%-os koncentrációban való alkalmazását javasoljuk. Akác-sarjaztatásra engedélyezett erdőrészek tuskósarjainak megsemmisítésénél a 10%-nál nagyobb koncentráció a számunkra szükséges gyökérsarjakat is veszélyeztetheti! A radikális sarjirtásnál és egyedi fák megsemmisítésénél a kéreg alá való injektálással kell az 50%-os koncentrációt alkalmazni.

A tuskósarjak irtásánál a felhasználásra kerülő permetlé mennyisége függ a tuskók darabszámától, azok felületeinek nagyságától, a kivitelezés módszerétől; ecsetelve vagy permetezve végezzük, de a kivitelezést végzők gyakorlata is befolyásolja. Gyakorlottan permetezve 20—40 l keverék elegendő egy hektár tuskófelület kezeléséhez. A 20 cm-nél nagyobb átmérőjű tuskóknál elegendő a szijács körüli rész lepermetezése.

Az erdőművelők a 2, 4, 5 T hatóanyagú szereket helyett egy veszélytelen, de kitűnő hatású, nélkülözhetetlen arboricidet kaptak a *Garlon 3 A* engedélyezésével. Bízunk abban, hogy főhatóságaink a gazdasági nehézségek ellenére is biztosítani fogják az erdőgazdálkodók részére, a minimálisan szükséges mennyiségben a *Garlon 3 A*-t.

MIERT PUSZTULNAK VALÓBAN AZ ERDŐK? — teszi fel a kérdést a *HOLZ-ZENTRALBLATT* 1985. február 18-i számának a vezércikkében. A választ a következő három pontban foglalta össze:

1. Az erdőművekből a savanyú kéndioxid mellett olyan hamu is kikerül, amely alkalikus. A benne finoman eloszló égetett mész a légkörben levegőpárával és kéndioxiddal semleges, legtöbbször ártalmatlan vegyületet képez. Az ötvenes években a hamut kezdték kiszűrni a füstgázokból és ezzel megszűnt az alkalikus vegyületek semlegesítő hatása, a káros kéndioxid a levegőbe jutott. A hetvenes évektől szinte hamutól, portól mentes füstgázok származnak az erdőművekből, a korábbi semlegesítő hatás nélkül a kéndioxid a lehető legnagyobb károsításra képes.
2. A háztartások fűtését a fa és a szén helyett az olaj váltotta fel, amely nem mentes a kénből. A fatüzelés előnye, hogy nem tartalmaz a füst kéndioxidot, viszont gazdag alkalikus hamuban, amely segíti a savas légköri vegyületek semlegesítését.
3. A műanyaggyártás miatt megnövekedett a sósav tartalom is a levegőben. A nagyvárosokban kevesebb a savas esőök miatti fapusztulás mint vidéken a semlegesítő hatású por és hamu miatt.

Az erdőpusztulás foglalkoztatja évek óta a lakosságot. Alig akad olyan ok, amelyet manapság ne tennének ezért felelőssé. Az NSZK-ban a fák 40%-a beteg és nem tudják megakadályozni, hogy ezek egy része el ne pusztuljon.

Ref.: Dr. Solymos R.

EMLÉKEZÉS

Napilapjaink mindegyike közölte, hogy 93 éves korában meghalt *Kosáryné Réz Lola*. A Réz család neve összefonódott Alma Materünk történetének szép és nehéz szakaszaival. *Kosáry Jánosné*, Réz Lola 1892. december 7-én született Selmecbányán. Itt járt gimnáziumba és itt kezdődött költői-írói pályafutása is. Műveire a háborúellenesség, az emberszeretet, szentimentalizmus volt jellemző. Társadalomkritikai munkáit is az emberiség hatja át. Az *Új Idők* munkatársa és a *Magyar Lányok szerkesztője* is volt. Jelentős műfordítói tevékenységet folytatott. A felszabadulás után főleg leány-ifjúsági regényeivel vált népszerűvé és olvasottá. Több regénye a selmeci diákélettel foglalkozik és így szorosan kapcsolatosak egyetemünk elődintézményének diákéletével. Ezek közül megemlíthjük a következőket: A vén diák (1927), Selmeci diákok (1933), Asszonybeszéd (1942), Percég a szű (1943), Vaskalitka (1946), Por és hamu (1947).

Testvérei *Réz Ferenc* és *Réz Endre* erdőmérnökök voltak. Édesapjuk *Réz Géza* (1901-ig Richter) Selmecbányán tanult és államvizsgázott 1888-ban a bányászati szakon. 1890—91-ben tanársegéd az ásványtan-geológia-paleontológia tanszéken. 1904—1926 között a bányaműveléstani tanszék professzora és vezetője. 1918—19-ben a főiskola rektora volt. A Tanácsköztársaság megdöntése után számon kérték tevékenységét, súlyosan megtámadták és felelősségre vonták. Ekkor lemondott a rektori székről, de elveit nem adta fel. A következőket írta: „A ... kilátásba helyezett felelősségrevonást nyugodt lelkiismerettel várom, mert mindent a mit tettem, nem a magam, hanem a főiskola érdekében tettem. Fájdalmasan érint, különösen annak az elvitázhatatlan ténynek figyelmen kívül hagyása, hogy én a főiskola hajóját, az egymást nyomon követő forradalmak viharzó tengerén vezettem...” Ügye csak 1920. június 14-én „zárult le”.

Dr. Hiller István